

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 „
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszafizetés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 28.

Basibozukok.

Volt a török hadseregnek mindenkor egy sajtáságos része. Rablók, akasztótól menekült gazemberek, tolvajok, vásári bicskások összeverődtek hadsereggé. Nyomon követték a rendes hadsereget s dúlták a vidéket, ölték a békés polgárokat, rabolták a vagyont, gyilkolták a gyermekeket. A kit lehetett, agyonvert belőlük az ellenség. A löbbit, mikor vége lett a háborúnak, maga a török verte agyon.

Ezek voltak a basibozukok. Rémes lapokat irtak bele a török történetbe; szégyen foltjai egy modern állam hadtörténetének. Nem volt érdemes őket becsületes harcban legyőzni; a lebunkózás volt méltó vég számukra.

Hanem a basibozuk banda nem halt meg. Ime, Magyarország fővárosában »a felsőbbek engedelmével« ismét tevékenységet kezd.

Olvasván a budapesti eseményeket, az ember igazán nem tudja: Törökországba jutottunk-e? Mert csak ott garázdálkodhatnak olyan szabadon a basibozukok.

Nem lehet őket az emberek más kategóriájába beosztani. Nem ellenség, hiszen magyarul beszélnek. Nem örültek, hiszen szabadon járnak. Nem férfiak, hiszen védtelen ifjakat alávaló gazsággal csapdába csaltak. Nem is magyarok, mert

orvul támadtak s kannibáli kegyetlenséggel ontották a vért. Gyáva söpredék; basibozukok.

Ez a gyülevész had akar politikai tényezőként szerepelni! Ez követel általános választói jogot!

Szerepeltek már a magyar történelemben máskor is basibozukok. A kamarilla mellett bujtak elő akkor is, de nem a csatornákból, hanem az erdőkből. A felperzselt erdélyi és délvidéki falvak, a meggyilkolt magyar családok ezrei mondhatnák meg, mik voltak hőstetteik, amelyeket a vezérek elvi harcnak neveztek. A rendes hadseregtől megfutottak; gyilkolással, rablással vívták az »elvi harcot.«

Mikor aztán bekövetkezett a várt esemény, a magyar elbukott, akkor a kamarilla egyszerűen melléje tértette a basibozukokat is. Megérdemelték; mégis csalódottaknak mondták magukat.

Utódaik bezzeg tanultak! A kamarilla hiába keresi ma szövetségeseit a jámbor hegyi lakosok közt. Leszáll tehát a magasból a mélybe, az erdőből a csatornába s Budapest szeméjébe akarja fullasztani a nemzeti főrekvéseket.

Bizony mondom, Illaván vagy a nagyváradai ügyészség fogházában gentlemanok ülnek ahhoz a rablóbandához képest, mely most a fővárosban a m. királyi államrendőrség dicsőségére garázdálkodik.

Három halálos sebesült, tíz súlyos sebesülés, számtalan betört fej, elvtársilag ellopott ékszerek, betört ablakok — mindezekkel szemben a rendőrség tehe-

tellen. A hivatását teljesítő ügyvédet le tudja zárni, de egy szervezett rablóbanda nap, mint nap meggyalázza a magyar zászlót Mátyás király székvárosában, három ártatlan ifjut a nyílt utcán leszurhatnak — s az orgyilkosok tovább is politikai tényezőkként szerepelhetnek egy modern állam fővárosában, ahol van rendőrség, katonaság és büntetőtörvénykönyv.

Ha ennek a szervezett gonosztevőhadnak volna is valami politikai célja, azt ugyan az eddigi harcokkal el nem érik. Bárki lesz a győző, igyekezni fog tőlük szabadulni. A kamarilla, ha ideig-óráig biztosnak érzi magát, sietni fog kezét tisztára mosni Bokányiékól S mikor a nemzeti eszmék diadalának órája üt, akkor nem igen fogunk orgyilkosokkal, gyáva ablakbeverőkkel és ékszeroltvajokkal egy asztalhoz ülni.

Egy haszna mégis volt a Népszava által szervezett gaztettnek. Megismertük, miféle hadat vezetnek a vörös zászló alatt. Elvekért küzdő, dolgozó, számba vehető munkásokat? Azok nem ott vannak. A vörös zászló alatt nyílt utcán ölnek, nyílt boltokat kirabolnak s gyáván megfutnak. Basibozukok.

Most legalább nem hazudtak az eivtársak. Dehogyan kell nekik politikai jog! Csak pár bevert fej, véres kés, meg aranyóra. Szóval basibozukok.

Meg kell tőlük tisztítani a levegőt. Elvégre még Törökország is meg tudott szabadulni a basibozukjaitól, annak módja szerint.
 Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

Aranka.

Irta: Szentirmay.

A szt. Anna templom ünnepi díszit öltött; vakító fényárban uszott a főoltár, viruló pálmalombokat, virág füzereket s drága szőnyegeket rendeztek el műértő kezek.

— Mind e jelek arra mutattak, hogy e szent helyen ama fénylő szertartások egyike fog végbemenni, a mely egyedül boldog halandók számára van fentartva.

— Két bérruhás inas cifrán himzett libériájukat sétáltatták a báméskodó néptömeg előtt; az elegánsabb közönség minden széket lefoglalt, halk beszéd hallatszott minden oldalról.

Elkésve érkezett néhány hölgy; szórakoztattak, térdet hajtottak s a kíváncsi nép között eltűntek.

— Szokatlan fényes esküvőre vártak.

A v . . . i előkelő társaság egyik kedvelt tagja Ferenczi Sándor, a daliás főhadnagy, vezette oltárhoz Ledniczky Miczit, kinek millióért versenyre kelt minden parti-vadász.

Miczi teljesen árva volt, csak egy fiatal mostoha nővére, Aranka élt a családjából. A leánykák együtt nevelkedtek a veszprémi zárdában, de nem szerették egymást; az egyik a

milliók után, a másik a rangért epekedett. — Micziben önzéssel párosult nagyravágyás lappangott. Nagyon hű volt s e mellett hideg természetű és számító.

Aranka ellenben heves, szenvedélyes temperamentumánál fogva a legmagasztosabb v. leghelytelenebb dolgokra hagyta magát ragadtatni.

Megnyílt a templom főkapuja s az orgona hangjai mellett lassan, ünnepélyes sorredben bevonult a násznép.

Minden szem a mátkapár felé irányult; a férfiak szebbnek találták Aranka hamvas, üde arcát, a menyasszony hideg szépségénél.

A leendő főhadnagyné hosszú uszályos brüsszeli csipkével fedett ivairesszin satin duchesse-toilettel viselt, a mirtuszkoszoruban 3 remek gyémánt ragyogott. Az asszonyok kivétel nélkül Sándorért rajongtak, ki ma is olyan elegáns, olyan ellenállhatatlan tudott lenni.

Az esküvő szertartása végre megkezdődött, utána áldást osztott a pap és hosszas beszédet tartott az ifjú párhoz, kik elérzékenyülve hallgatják a szánoklatot.

A szertartásnak vége; nagy mozgás támadt a násznép a sekrestyébe vonult és fogadta a szerencse kívánatokat.

A szezon már nagyon előre haladt s a fiatal pár Olaszország helyett északra utazott. Az ősz kezdetén Ferenczi elfoglalta ifju nejevel a fényesen berendezett lakást. Aranka

nővérehez költözött s nagyon kedélyesen teltek napjaik.

A fiatal asszony, a szép leány egyaránt élvezte a nagyvilági élet zajos multságait; lázas sietséggel siettek a vigalmak árjába, nem sejtve, hogy zavartalan boldogságukat sötét árnyak fenyegetik.

A nővérek nem tudtak most sem egymás iránt felmelegedni. — Miczit bántotta Aranka viruló szépsége, nagyon is feszélyezte e ragyogó kísértet. Minden áron férjhez akarta adni, de első sorban férjéről kellett gondoskodni.

Arankának (bár sokat szenvedett nővérenél) nem volt kedve férjhez menni; hisz kérői közül egyszem állta meg sógorával a versenyt.

De Sándor sem maradt érdeketlen sógor-nője bájaival szemben s nagyon valószínű, ha Aranka lett volna milliomos nő, őt vette volna nőül. — Lassanként mindig nagyobb barátság fejlődött Aranka és sógora között. A szerelem sohase veszti el jogait; eszeveszetteen rohantak az örvény felé, míg Miczi elbizakodtan nagyon keveset törődött férjével.

A főhadnagy családjában a surlódások most napirenden voltak s mindég mélyebb lett az űr a házastársak között, hisz kietlen otthonukat nem deríté fel egy rózsásarcu baba kedves mosolya.

II.

Az események kellemetlen lassúsággal szövődtek tovább, midőn egy csekély szóváltás

A politikai válság.

A nagy dördülés után megint a nagy csend. Sehonnán semmi hír.

Megerednek tehát a különféle kombinációk, amelyek azonban éppen csak időtöltésnek jók. A válság kulcsa Bécsben van s Bécsben csak a kihallgatások folynak a szokott váltakozással: Gautsch, Fejérváry, Fejérváry, Gausch. Közben pedig néhány félhivatalos konstatálja, hogy a magyar válságba íme csak magyaroknak van beleszólásuk . . .

Mi lesz?

Legáltalánosabb kombináció, mely talán legközelebb jár a valóhoz, hogy Fejérváry valamiféle új programmal hivatalban marad, sőt kabinetjét kiegészíti. Abban az új programban persze már nem lesz benne az általános választói jog fenntartás nélkül, hanem a választói jog kiterjesztése a legszélesebb néprétegekre — ígéreteképpen.

A másik verzió az, hogy Fejérváry megy és helyébe jön *Cziráky*, kinek tanácsát a király gyakran hallgatta meg. *Czirákyt* különféle változatban találják; az eddigi ügyvezetővel, Kristóffyval és nélkül, egészen új emberekkel, sőt parlamentáris emberekkel, természetesen a mindenre kapható szabadelvűek táborából.

A harmadik a miniszteri tanácsok kabinetje Khuen-Héderváryval, mint elnökkel. Ez volna az a kabinet, mert az még ujonczozna is, adókat is szedne.

Szárnyra keltek hírek a szabadelvűpárt újabb bomlásáról. *Még tizenhat tagja a pártnak* készül állítólag kilépni és megalakítani a III. számú disszidens csoportot.

Íme, mennyi hír és mind együtt nem ér egy hajítótát. Bécsből kell várni a tényleges híreket, de bizonyos, hogy azokban sem lehet köszönet.

Fejérváry Bécsben.

Fejérváry az egész délelőttöt munkával töltötte s csak 1 órakor délben fog a királynál kihallgatáson megjelenni. Gautsch báró ma délelőtt volt a királynál kihallgatáson. György Endre ma délelőtt ideérkezett; hír szerint utazása összefügg a kereskedelmi szerződésekkel.

Fejérváryt a király 1 órakor fogadta. Néhány perc múlva Goluchovszky is odaérkezett és most együtt folyik a tanácskozás a király dolgozószobájában. Kiszivárgott hírek szerint a király Fejérváryt újra megbizta kormányalakítással.

Fejérváry az abszolutizmust helyezi kilátásba.

Fejérváry Géza báró miniszterelnöknek néhány előkelő bécsi személyi éggel folytatott beszélgetéséből néhány részletet közölnek:

— Egyáltalában nem bízom a kibontakozásban — mondotta a miniszterelnök — és nem remélem, hogy egyhamar jóra fordul a helyzet. Hogy mi lesz? Hát ez: Én föltétlenül fölséges uram rendelkezésére állok. Amíg uram és királyom igényt tart az én szolgálatomra, addig én helyemen maradok. A kormány csak olyan intézkedéseket fog *egyelőre* tenni, amelyek Magyarország alkotmányával megfelelnek. Csak ha az összes alkotmányos eszközök csüörtököt mondanának: abban az esetben lehetne szó arról, hogy olyan módusok után nyuljunk, amelyek az állam gépezetének fenn tartását biztosítsák.

Mindenki, aki hallotta Fejérvárynak ezt a nyilatkozatát, úgy értelmezte azt, hogy a miniszterelnök az abszolutizmus eshetőségére czélt.

Megint együttes kihallgatás.

Cziráky Béla gróf tegnapi kihallgatását úgy magyarázzák, hogy a király még nem szakított meg minden összeköttetést a koalícióval.

Sőt a bécsi N. Fr. Pr. azt írja, hogy Fejérváry meghallgatása után ő Felsőge *ismét maga elé rendeli a koalíció vezéreit* — együttes kihallgatásra.

Ez a hír nagy meglepetést és izgatottságot keltett koalíciós körökben.

Sokan azt vélik, hogy a vezérek újabb kihallgatásra Bécsbe *nem mennek el*, még ha hívják is őket . . .

Az angol sajtó a válságról.

Londonból jelentik: A Times a magyarországi helyzetről a következőket írja: Az osztrák-magyar monarchia fölbomlása nemzet-

közi szerencsétlenség volna, de épp oly nagy szerencsétlenséget jelentene az is, ha a monarchia fejlődését belviszonyok tartósan lekötnék. Magyarország nem lepődhetik meg azon, ha külföldi barátai azt hiszik, hogy a magyarok tulbecsülték a köztük és a korona között fölmerült kontroverzia horderejét. A korona által felállított ultimátum nem tekinthető másnak, mint a királyi előjogok tulságos kiterjesztésének. De ennek az elméleti vitának kevés jelentősége van ama válságos következményekkel szemben, amelyeket a korona eme magatartása maga után vonhat. Ha egyrészt a korona belátásához és odaadásához és másrészt a magyar államférfiak éleslátásához nem volna olyan nagy bizalmunk, úgy az osztrák-magyar monarchia jövője felett kétségbe kelene esnünk. Minthogy azonban szilárdan megvagyunk győződve mindkét fél őszinteségéről és józan belátásáról, biztosan reméljük, hogy a válság olyan megoldást nyer, amely mind a két félt megfogja nyugtatni s az osztrák-magyar monarchiának továbbra is biztosítani fogja azt a pozíciót, amelyet ma Európa államai sorában elfoglal.

A nemzet ellentállása.

Kecskemétről írják: A város törvényhatóságának tegnapi közgyűlése *Kecskeméti* Vilmos indítványára kimondotta, hogy *megülközéssel értesült* a folyó hó huszonharmadikán tartott királyi kihallgatás lefolyásáról és hazafias aggodalommal néz e nyilatkozat esetleges következményei elé. Ezzel szemben örömmel tapasztalta a nemzet ott megjelent képviselőinek a törvényeinkkel megegyező és a nemzet jól fel fogott érdekének megfelelő határozott állásfoglalását.

Beszámoló.

Rákosi Viktor országgyűlési képviselő vasárnap, október elsején választókerületének középpontján, Hajdunánáson beszámoló beszédet mond.

Wlassics a helyzetről.

Wlassics Gyula, a jelen képviselőházi ciklusra a disszidensek programjával tudva levően Pécs városa küldött a törvényhozásba, választókerületének függetlenségi napilapjában a *»Pécsi Közlöny«* ben kiválóan értékes vezető-cikkben foglalkozik a helyzettel. A közlemény elegáns tónusban, a magyar közjog fényesen ragyogó fegyvereivel szigorú kritikát gyakorol a lelépő kabinet fölött, amelyet kizárólag tesz

után a házasok között kitért a nyílt háboruszkodás. Miczi új lovakat akart venni pompás fogathoz, Sándor nem találta helyesnek a hiábavaló költségek, mire az asszony azzal a csipős megjegyzéssel válaszolt, hisz övé a vagyon és szabadon rendelkezik annak jövedelmével. E merész beszédre Sándor ingerült lett; keserű szavakkal hangoztatta a törvény által megszabott jogait és végre a válást sürgette.

Azután izgatottan vonult vissza szobájába; most már nem habozott tovább, csengetett szolgájának, hogy csomagoljon össze mindent mivel nagy utra készül.

Néhány sort írt az ezredesnek s letette a kardját. Feleségének is írt néhány sort.

Miczi a következőket olvasta:

A mai kellemetlen események után azt hiszem nem fog csodálkozni azon, ha megtudja, hogy mi ez életben nem látjuk többé egymást; e perctől kezdve özvegynek tekintheti magát. — Isten önnel!

Sándor.

Amennyire megőrizte Miczi hideg vérének a váratlan levél olvasásánál, annál inkább megindította nővérét. Szenvédélyes szavakkal kérte Miczit menjen férje után, de ez gunyosan felelt s végre ingerülten odavágta:

— Menj, fuss utánna, ha ennyire sajnálsz!

— Igazad van, megyek, — kiáltá Aranka

és kirohant nővére szobájából. Futott — futott egyenesen az állomáshoz, mintegy sejtse, hogy ott lesz szive bálványja.

Csakugyan Sándor ott volt az I. oszt. váróteremben, a fiatal leány érkezését észre sem vette, csak a keze érintésére rezzent föl. — Elfogultak voltak mindketten, szó sem jött ajkukra, pedig mennyit akartak egymásnak mondani!

A vonat tova száguldott a zöld mezőkön át s ők megérkeztek sok napi ut után Párisba. Czivil ruhában nehéz az élet, — tapasztalta Sándor s mikor sehogy sem tudott állást kapni megindultak Amerika felé.

A hajón férj és feleségnek mutatkoztak be, csak a tengerész kapitány, kinek meleg, érző szive volt, kötött barátságot a párral, megértve helyzetüket, nagyon sajnálta őket.

Newyorkban külön-külön házba mentek lakni is és az öreg tengerész ahol csak lehetett segített két ifjun.

Egyik utazása után Czézár (a kapitány) egész boldogan nyitott be a férjhez.

— Végre találtam — mondá — Sándor számotra egy állást Havamában, de már holnap indult a hajó, nem lehet várni.

Aranka vele akart menni, de éppen gyengélkedett, nem tudott tengeren utazni, Sándor kérésére otthon maradt. — Ferenczi megtette az utat, de elkésve érkezett és az állást már

betöltötték. Mivel tehát semmi sem tartóztatta vissza, újra hajóra szállt, szinte örvendve, hogy a gyilkoló éghajlatot elhagyhatja.

Hiába, magával hozta a rettentő betegség csiráját, a sárgaláz kitért rajta a hajón. — Habár érezte a halál fagyos lehetőségét, még is mindég Aranka járt eszébe. Mi lesz belőle? Ah! miért is kell ennyire bűnhődni!

Még néhány óra; gyenge, elhaló hangon kérte Czézárt, ne hagyja el Arankát, támogassa tanácsával.

Néhány perczig tartó vonaglás után a szerencsétlen ifju kiszenvedett, távol attól, kit imádott.

A tenger közös sírgödre fogadja majd befogadni a hullát.

Czézár kapitány megindulva lépett be Aranka szobájába, hogy tudtul adja a rémhírt. Szerencsére megkészt!

Ott feküdt kiterítve a fiatal teremtes, arczán halvány mosolylyal, mintha mondani akarná: »odaát találkozunk és boldogok leszünk.«

Czézár kikísérte a második hallottat is, megkönnyezte őket, mintha gyermekei lettek volna.

Miczi egy darabig örülten költséket, míg végre nyomorultan, egy kórházban, elhagyatva mindenkitől, meghalt.

felelőssé a szombati audienzián történt sérelmekért.

Ugy látszik, mondja a cikk, mintha koronás királyunk személyesen állna harczvonalba és nem fedezné miniszteri felelősség. Legalább a mostani kormányhoz közelálló organumok szerint a kabinet távol áll tőle. Már pedig koronás királyunk minden tényét kötelességünk az alkotmány követelményeihez képest *kormány felelősségére visszavezetni*. Nem azon fordul meg, volt-e azon az iraton, amelyet Kossuth átvett, *ellenjegyzés*. A lényeg a papirdarab *tartalmában van*. A királyt sohasem szabad még annak a látszatnak sem kitenni, hogy *személyes királyi politikai tényekről* beszélhessen a közvélemény. Nem szabad a *monarchikus elvet* azon csorbításnak kiszolgáltatni, hogy a király kényszerítve legyen ugynevezett *személyes álláspontokat* elfoglalni és azokat *sűrűn elhagyni*. Különösen nem foglalhat helyet ebben a szótarban az végzetes szó: »soha«. Ezt mondhatja esetleg egy kormány, melynek élete efemer, — tehát a *soha* a kormány *életéig* terjed. Ezért, ha e szót halljuk abból a föltevésből kell kiindulnunk, hogy ez nem a monarchia személyes ténye, *hanem tanácsosaié*, kik jönnek-mennek, — de a király marad.

A fogadtatás módja sem tekinthető a szeptember 23 iki politikai aktusnál *személyes fejedelmi tények*. Ezt is fedni kell a felelőségeknek.

A cikk azután elítéli azokat a lapokat, amelyek a *szavakkal játszanak* és mentegőzve mondják, hogy a fogadtatás — magántermészetű volt. Az ultimátum nem magánügy, hanem nyilvánosságra hozott, életbevágó politikai tény. Felelős érte a kormány. Mert felelőssége nemcsak arra terjed ki, a mit a javaslatba hoz, hanem arra is, amit megakadályozni nem törekedett, vagy amit összetett kezekkel nézett, mikor tudta, mi történik.

Behatóan foglalkozik azután a közlemény az ultimátum szövegével, főként a legsérelmesebb harmadik ponttal és izenkint szétszedve mutatja ki, hogy az ultimátum pontjaiban még a kiegyezési törvény is derekán van megörve.

A harmadik pont legmélyebben megrendíti a hatvanhetes alap hitét is. Egyenes deformatio in peiust jelent és ha ez a szövegezés csakugyan azt akarja jelenteni, a hogyan értelmeztük, *ugy az 1867-iki alap föntartása Magyarországon a lehetetlenségek közé tartozik*. Ilyet nem akarhatott az 1867-iki alap egyik megalkotója, a király. Nem szabad egy perczig sem azt hinnünk, vagy hirdetni, hogy a király akarja így. A magyar alkotmányos felfogás *tiltakozik ily föltevés ellen*. Ha nincs is parlamentáris kormány, de van jogi felelősséggel bíró kormány. Ezé a felelősség.

Lesújtó kritika ez és annyival is nagyobb súlylyal esik a helyzet mérlegébe, miután a király huzamos időn keresztül volt magyar miniszterének tollából került ki, tehát olyan előkelő forrásból származik, amelyet nem lehet egykönnyen elfogultsággal, vagy illozálítással vádolni.

A szerda esti tüntetések.

Somogyi Jenőt, akit az este az utcai tüntetésen hasbaszurt egy szociálista, hajnalban megoperálták. *A szerencsétlen fiút a mütét aligha mentette meg az életnek: halálán fekszik a Rókus-kórházban.*

Ez a szerdai éjszaka irtózatossá eseményeinek legújabb részlete: odasoroljuk iszonyattal a többi tömérdek véres adathoz, amelyet a gyászos krónikában följegyeztek. Van abban sebesült és örök életére megnyomorodott, van akinek a fülét szakították le tőből, meg akinek a czombjából vágtak ki eleven húst, zuzott sebek és véres késnyomok, — *mintha vadállatok szabadultak volna rá a fővárosra,*

Az egész fővárosban zug az elkeseredés vihara Bokányiékat ellen. Deanisset pridem.

Az egyetemi ifjuság, amelynek természet-szerűleg a legsúlyosabb okai vannak erre, tegnap este a Mensa academicán tanácskoztak, hogyan torolják meg az őket és a közsszabadságot ért súlyos sértést. Az ifjak délelőtt 11 órakor a központi egyetem kupolatermében gyűltek össze, ahol Óhegyi Lajos szenvedélyes hangu beszédet intézett hozzájuk. Fájdalmasan emlékezett meg a tegnapi véres estéről, amelyért egyedül csak a szociálisták felelősek, akik csak hogy alkalmuk legyen az egyetemi polgárokkal összeütközni, nem átalították őket orvul törbe csalni. Szégyene az egyetemnek, — mondta — hogy akadnak köztünk is szociálista érzelmű ifjak, akik helyeslik elvtársaik viselt dolgait.

A felháborodás moraja zugott végig a hallgatóságban s egy fiatalembert, aki elég vakmerő volt és közbeszólt, hogy: »Nem is lehet őket elítélni,« néhányan levezették a szerb-utczai kapuhoz és kirúgták rajta.

Óhegyi azalatt fönn folytatta beszédét. Elmondta, hogy két társukat, Somogyi Jenő tizenhét éves és Frankl Lajos tizennyolcz éves egyetemi hallgatókat tegnap este halálosan megsebesítették a szociálista brávók. Társaik — folytatta Óhegyi Lajos — a Rókus kórházban vivódnak a halállal. Zarándokoljunk el hozzájuk, egyetemi polgárok s mondjunk el halálos ágyuk mellett egy imát.

Zugó éljenzés követte a diákvezér szavait. Az egyetemi hallgatók azután átvonultak a Műgyetemre. A »Gólyavár« előtt elénekelték a Kossuth-nótát, mire a technikusok azonnal otthagyták az előadásokat és lesiettek a társaikhoz. Az így megnövekedett tömeg erre a régi országház Sándor-utczai palotájába vonult. Ott is azonnal félbenmaradtak az előadások. Az ifjuság a nagy tanácskozó terembe ment, a hol Óhegyi Lajos nagyjában megismételte a kupolateremben mondott beszédét és tudatta az ifjusággal, hogy este a Mensa Academicán dr Kmely Károly, dr Ballagi Aladár, Sággy Gyula és Lázár Pál egyetemi tanárok jelenlétében gyűlés volt, amelyen megbeszélük a megtorlás módozatait.

Az egyetemi polgárság erre levonult az utczára s négyes sorokba fejlődve a Sándor-, Vas-, Köfaragó- és Gyöngygyuk-utczákon át a Rókus-kórház elé vonult. Ott háromtagu küldöttséget választottak, amely Málha Armand vezetésével meglátogatta haldokló társaikat.

A küldöttség csak Simogyi Jenőt találta a kórházban. Frankl Lajos joghallgató, miután a mentők beszállították a kórházba, tiltakozott az ellen, hogy ott tartsák. Erre hazavitték a lakására.

A főkapitány a szerdai tüntetésre a következő czáfolatot adta ki a rendőrségi sajtóiroda utján:

Egyes lapoknak azzal az állításával szemben, hogy az e hó 27-én a köruton előfordult utcai verekedéske a rendőrség későn avatkozott bele, a főkapitány kijelenti, hogy ez valótlan, mert a rendőrség a helyszínen volt s mikor látta, hogy a két szemközt álló fél össze-tűz, azonnal a leyerélyesebben akadályozta meg a további zavargást. Hogy a rendőrség beavatkozása folytán is egyesek megsérültek, az természetes, mert karhatalmat másként alkalmazni nem lehet. A rendőrség föladataival teljesen tisztában van s míg egyrészt tiszteli a gyűlékezési és véleménynyilvánítási jogot, másrészt

kötelességének és erejének tudatában nyugodtan tekint a fejlemények elé. Egyébként természetes, hogy az évek óta tartó féktelen izgatások ily következményekkel járnak.

Azt azonban elfelejtette a főkapitány megírni, miért türte évek óta a féktelen izgatásokat?

Nagyvárad s a választói jog reformja.

Nagyvárad város törvényhatósága a szeptember hó 14-én tartott közgyűléséből kifolyólag Adorján Emil dr bizottsági tag indítványa alapján a törvényhatóság szótöbbséggel hozott határozatának megfelelőleg a választói jog reformálása érdekében terjedelmes föliratot intézett a képviselőházhoz, amelyben a *titkos szavazás* módjával, a magyar állam *nemzeti jellegének fokozott megvédése* mellett az általános választói jog behozatalának elvét kéri kimondani. Kéri továbbá, hogy a választói jogosultságot a nemzet hegemoniája érdekében a magyar írás-olvasáshoz kössék, a választókerületeket arányosabban s ugyancsak a nemzeti érdekek szemmel tartása mellett osszák be. A föliratot, amelynek meleg hazafias vonatkozásai minden esetre szimpatikusak, tetszetősek, Istvánffy István dr városi első aljegyző koncipiálta, elvitathatlanul körültekintő gondossággal és szorgalmas munkával. A fölirat érdekében átírnak valamennyi törvényhatósághoz.

Választási törvényünk értelmi és vagyoni czensusából meg következik, hogy a husz éven felüli férfiak közül azok, akik diplomát nem szereztek, vagy a törvényben megkivánt jogeltemet kimutatni nem tudják, s a törvényben előírt adóval megróva nem lettek, a választói jogból zárják. Magyarországon négy millió háromszáz ezer husz éven felüli férfi lakos közül csak egy millió állampolgár bír választói jogosultsággal.

Pedig a kötelező népoktatással a műveltség általánosabb, viszont a közélet, a sajtó, az önkormányzati jog gyakorlása, az esküdtszék intézménye által intenzivebb lett, a nemzet politikai érettsége emelkedett. Ma már az állampolgárok a közvetett adók és az általános véd-kötelezettség által az állam iránti kötelességeiknek eleget tesznek.

A magyar közéletben sem ösmeretlen az általános választói jog fogalma. Az érvényben levő választási törvény tárgyalása alkalmával, már 1872-ben Irányi Dániel az általános és titkos választás behozatala tárgyában határozati javaslatot terjesztett be. Schvarcz Gusztáv pedig azon javaslattal állott elő, hogy az adó census egészben töröltessék, az értelmi census pedig az írni-olvasni tudáshoz köttessék.

A suffrage universellenek a koron, nemcsak magyar állampolgárságon kívül küönösen a magyar nemzeti állam tentartása, megvédése és fokozatos fejlesztése szempontjából és érdekében korlátai vannak. Szükséges, hogy a választói jog a magyar írni-olvasni tudáshoz köttessék. Elismeri ugyan a fölirat, hogy ez nem biztos támpontja a hazafias érzésnek és a politikai érettségnek és az által, hogy a választói jogot a magyarul írni-olvasni tudáshoz óhajtjuk kötni, az állam azon tagjai között, akikre választói jogosultsággal bírnak, sokan lesznek olyanok, a kik választói jogosultságukat elfogják veszíteni, a feltételhez mégis ragaszkodik azzal a hazafias motiválással, hogy az államot alkotó és fentartó magyar nemzet, a mely a hazát vérrel szerette meg s azt annyi balsors és veszély között nagy áldozatok árán föntartotta, az állam minden polgárától joggal megkövetelheti, hogy az állam nyelvét szóban és írásban tudja, annál is inkább, mert az állampolgároknak megvannak adva azok a módok és alkalmak, amelyek által ezen feltételt megszerezhetik.

Aki annyi törekvést sem mutat, hogy a

műveltségnek elemi részét, az irni olvasni tudást elsajátítsa, az aki a hazaszeretnek és tiszteletnek a haza iránti ragaszkodásának, állampolgári kötelességének még annyi jelét sem adja, hogy az állam hivatalos nyelvét szóban és írásban megtanulja, az méltán megérdemli, hogy ezen fontos jog gyakorlásából a haza ügyeinek a vezetéséből kizárassék, abban aktív részt ne vehessen.

A mai választó kerületek politikai tendenciáiból aránytalanul vannak beosztva. Egyes kerületekben alig másfélszáz, addig más kerületekben hat-hétezer körül változik a választók száma.

Szükséges, hogy a kerületek a lehetőség arányosan, de mindenestre a nemzeti érdekek szigorú szem előtt tartásával osztassanak be. Továbbá szükséges, hogy minden olyan befolyás érdeke, amely a választókat szabad akaratuk gyakorlásában gátolná, avagy őket meggyőződésük ellenére szavazni kényszerítene, megakadályoztassék. Ennek egyedüli és leghelyesebb eszköze a titkos szavazás bevezetése.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 30. Szinügyi-bizottság ülése d. u. 3 órakor.
Szept. 30. A jogügyi bizottság ülése d. u. 3 órakor.
Okt. 1. Stark-jubileum.
Október 1. A hegyközség közgyűlése.
Okt. 2. A Sztarovecky-gyermekórház felügyelő bizottságának ülése d. u. 3 órakor.
Okt. 2. A városi nyugdíj-bizottság ülése d. u. 4 órakor.
Okt. 3. Pénzügyi szakbizottság által kiküldött ad hoc bizottság ülése d. u. 3 órakor.
Okt. 7. Pénzügyi szakbizottság ülése d. u. 3 órakor.
Okt. 15-18. Országos kath. nagygyűlés Budapesten.

Előfizetési felhívás.

Az élet egyetemére átvitt keresztény hit s a komoly munkában megnyilatkozó hazaszeretet azok a legfőbb irányelvek, amelyeket egy dezzenniummal ezelőtt lapunk homlokterébe állítottunk. Tántoríthatatlan, következetes meggyőződéssel valljuk ugyanis, hogy lelkiismeretben kötelező elvek nélkül, bensőleg átértett hivatás nélkül, a legmesszebbmenő áldozatokra kész egyszerűet nélkül, magasra tűzött ideális célok nélkül a sajtó léte jogosulatlan, utmutatása téveterg és elhibázott, működése meddő, haszontalan, sőt egyenesen veszélyes.

Ilyen princípiumok szemmel tartása mellett igyekeztünk komoly, tartalmas, korszerű, változatos lapot adni. Gárdánkban éppen ezért a készültségnek, a tudásnak, a rátermettségnek és az erkölcsi integritásnak kellő fajsúlyát tekintettük domináló momentumnak. Ezzel a táborkarral mindenkor olyan lapot kívántunk kiállítani, amely a hazai katolikus renesszánsz előnyomulásával lépést tartson, azt a maga hatáskörében irányítani alkalmas és méltó legyen.

Hogy hivatásunkat betöltöttük, legközelebb tanuja olvasóközönségünk, amely hűségesen kitartott mellettünk az évek folyamán, Kérjük ezt a pártolást továbbra is. Joggal appellálunk a városok és faluk keresztény intelligenciájára, a papi és világi tanárookra, a katolikus néptanítókra, a honorácziórokra, tisztviselőkre, földbirtokosokra, gazdatisztekre, az érdemes polgári osztályra, egyszóval *mindenkire számítunk*, aki a keresztény Magyarországot, a sokféle nyügtől szabad, hitvallásos, vagyonos, magyar nemzet állam kiépítését akarja *Ne húzódozzék senki, mert aki nincs velünk ellenünk van.*

Kívánatos azonban, hogy nagyrabecsült

előfizetőink közül azok, akik előfizetésükkel esetleg hátralékban volnának, talán egy-két-három évről is, lapunkat ne csak megrendeljük továbbra is, hanem jelentékeny összeget kitevő tartozásukat meg is fizessék. A lapkiadás temérdek anyagi teherrel, felelősséggel jár, ami aztán egészségtelenül megnövekszik akkor, ha még a közönség részéről elvállalt kötelezettségek teljesítése is elmarad, *nem ritkán többszöri fölcsóztatás után is.*

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek valamint, az esetleges hátralékoknak, ahol fölmerültek, beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.

Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.

Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.

Negyedévre — — — — 6 »

A »TISZÁNTÚL« szerkesztősége és kiadóhivatala

* **Szent Mihály napja.** Hagyományos dátumot mutat ma, pénteken, szeptember 29-én a kalendárium: Szent Mihály napját. Régebben nevezetes volt e nap a költözésen kívül sok más dolgról, de ma már a modern kor kiforgatta jelentőségéből. Szent Mihály napjától kezdve este nem nyolcz, hanem hét órakor harangoznak. Tegnap már hétkor hangzott az esti harangszó.

* **A megye egészségi ügye.** Okány községben ronszó toroklob lépett fel, mely az ottani iskola bezárását is elkerülhetetlenné tette. A cséffai járás főszolgabírája, mint illetékes hatóság, ma a járvány felléptéről telefonon jelentést tett az alispánnak, ki az ügy megvizsgálását jelentés és a kellő óvintézkedések megtétele végett dr. Kassai Kálmán h. megyei főorvosnak adta ki. — A beéli járás főszolgabírája pedig arról tesz jelentést az alispáni hivatalnak, hogy járása központján, Beében vörheny járvány lépett fel, és hogy a kellő intézkedések megtételére a járvány tovább terjedésének meggátolására.

* **A legtöbb adót fizetők névjegyzéke.** Nagyvárad város igazoló választmánya ifj. Berger Sámuel volt könyvkereskedő, szeszgyárost nem vette fel a legtöbb adót fizetők névjegyzékébe, mivel a városi adóhivaltól kiadott bizonylat szerint adója nem üti meg a felvételhez megkívánt adóminimumot. Az igazoló választmány ezen határozatával szemben ifj. Berger Sámuel felebbzéssel élt tegnap az állandó bíráló választmányhoz, melyben azt mutatja ki, hogy az adóhivatal téves bizonylatot adott, mert tényleges állami adója eléri a kívánt minimumot, sőt fölül is mulja. Ez alapon kéri a bíráló választmányt, hogy vegye fel őt az 1906-ik évre érvényes legtöbb adót fizetők névjegyzékébe.

* **Csendőrs Vasadon.** A zilahi csendőrszárnyparancsnokság átiratott intézett az alispánhoz, melyben kéri, hogy a Piskolti csendőrs Vasadon leendő elhelyezését rendelje, illetve engedélyezze az alispán. A szárnyparancsnokság jogos kérelmét indokolja azzal, hogy a piskolti közbiztonság nem kíván meg egy csendőrsöt és ezenkívül is a Piskolt községének fekvése is oly kedvezőtlen, hogy a ahhoz tartozó községeken a felügyelet gyakor-

lás nagy nehézségekbe ütközik, különösen tél idején. Vasad községe pedig meglehetősen központja az őrséghez tartozó községeknek. Az utóbbi községben annál is inkább kívánatos az őrség elhelyezése, mivel megfelelő épülettel is rendelkezik, nem mint Piskolt, ahol jelenleg még oly épület nincs, ahol az őrség elhelyeztetnék, minden egészségi ügybe ütközés nélkül.

* **Zárt iskolaszéki ülés.** Nagyváradon történt tegnap, hogy a községi iskolaszék a napirenden levő ügyek letárgyalása után zárt üléssé alakult át. Dr. Radó hivatkozott arra, hogy zárt ülésre sem i szükség. Hlatky pedig kifejezte ama nézetét, hogy az iskolaszéki ülések nyilvánosak, a mint azt a miniszteri utasítás meghatározza. De hát tulajdonképpen miért is akarták zárt üléssé átalakítani? A vizsgáló bizottságok elnökei a nyár folyamán számszerint nyolczan összeültek, értekeztek, a vizsgálatok eredményeit kitűnőeknek minősítették. Azonban 5 osztályban némi kifogásolni valót találtak. Ezt a jelentést nem volt szabad nyilvános ülés előtt tárgyalni. Dr. Grósz Menyhért indítványozta a zárt ülést, ami teljesen fölösleges volt, mert a gyűlésen csupán tanítók voltak jelen, a kik a maguk ügyeit elég alaposan ismerik s a sajtó munkásai pedig dr. Radó Ignác fölkérésére semmi olyan dolgot sem közöltek volna le, a mi személyi vonatkozású. A tanév elején, a midőn egy tanítót nem osztottak be, elhallgattunk. Most azonban fel kell szólalnunk az ellen, hogy tanítók fölött egy bármennyire kiváló tagokból álló, de tanügyi tekintetben laikus bizottság ítéletet hozzon — a vizsgálaton szerzett benyomásai alapján. Két órán keresztül tartó vizsga nem arra való, hogy azon a bizottsági elnökök itélkezzenek elevenek és holtak fölött. — Van az iskoláknak minden egyes csoportnál igazgatója, felügyelő igazgatója, és ott vannak a tanfelügyelők is, látogassák meg azok az egyes osztályokat több ízben tanév közben, azok mondjanak véleményt. De az, hogy iskolaszéki tagok, a kik egész éven keresztül talán be sem tekintenek az iskolába, hanem elmennek a vizsgára, ott két órát ülnek, néha csak pár tárgyat hallgatnak végig s abból mondanak ítéletet a tanítók munkája felett — nem helyes eljárás. Zárt ülésnek pedig a községi iskolaszékben helye nincs, mert ezt maguk az iskolaszéki tagok is nevetségesnek tartják.

* **Névváltoztatás.** Akhammer Ferencz csurgói illetőségű nagyvárad lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel »Aradi«-ra változtatta.

* **A csillagvárosi gyógyszerész ügye.** Végre lezárulnak a csillagvárosi gyógyszerész ügyének aktái. Tegnap beérkezett a belügyminisztériumból a döntés a gyógyszerész helyének ügyében is. A belügyvezető megengedte, hogy Hankovits Ferencz gyógyszerész a Csillagvárosban létesítendő gyógyszerészét a Gilányi utcától a Pecze hidig terjedő szakaszon állíthassa fel, elutasítva dr. Berkovits Ferencz és társainak, dr. Döri Ferencz és társainak, valamint Lessner Alfréd nagypiaci gyógyszerésznek ide vonatkozó felebbzéseit. A leiratot maga Kristóffy belügyvezető írta alá.

* **Margitta tiltakozása.** A margittai kerület függetlenségi pártja október 1-én, vasárnap nagy pártgyűlést tart Margittán, hogy tiltakozzék a nemzetet megalázó és alkotmányt sértő legutóbbi bécsi események ellen. A pártelnök meghívására a pártgyűlésen Szatmári Mór a kerület országgyűlési képviselője és elnöke beszédet fog tartani a helyzetről.

* **Kilenczkor kezdődnek a tanítások.**

A városi főorvos javaslatával, mely szerint a községi elemi iskolákban a tanítások ne 8, hanem 9 órakor kezdődjenek, a mai iskolaszéki ülés foglalkozott. Az elnök előterjesztette a főorvos javaslatát, a melyet a községi iskolaszék határozattal emelt. *Hlatky* Endre szólalt föl, hogy vajjon e kérdés megoldása nem ütközik-e akadályokba? Az iskolaszék egyszerűen nem foglalkozott e kérdéssel, hanem kimondotta, hogy az I—IV. osztályokban a téli hónapokban a tanítást 9 órakor kezdjék. Pedig e kérdés fölött nem kellett volna azonnal dönteni. A községi iskolaszék tagjai egyszerűen a közegészségügyet tartották szem előtt s az iskola beléletét figyelmen kívül hagyták. Paedagogiai körökben helytelenítik e kérdés ilyen módon való megoldását. A gyermekek, kik nagyobbára napszámosoknak a gyermekei már 7 órakor elkerülnek a háztól s így azok 9 óráig csavarogni fognak. A tantermeket már 7 órakor fölnyitni s abba a tanulókat beengedni nem lehet, mert egy tanító sem kötelezhető arra, hogy már 7 órakor ott legyen, holott a tanítás csak 9 órakor kezdődik. Továbbá lehetetlen az, hogy az V. és VI-ik osztály tanítói már 8 órakor tanítsanak akkor, amidőn a másik 4—8 osztályban zaj van. Nem lehet e kérdést megoldani a hittanórák szempontjából sem, mert a felekezetek lelkészei így képtelenek lesznek a hittanórákat beosztani. Eddig az I—VI. osztálynak egyszerre volt hittanórája most azonban az I—IV. osztálynak külön, az V—VI. osztálynak ismét külön órát kell adniok. Paedagogusok azt állítják, hogy a 8 órakor kezdődő tanítás semmi kellemetlenséget nem okozott, míg a 9 órakor kezdődő tanítás sok kellemetlenségnek lesz az okozója. Végre is azért a 40—60 hegyi gyermekért 3816 gyermek eddigi rendszerét s az egész tanítási rendet fölfotgatni nem volt helyes. Jobb lett volna a tantestület véleményét meghallgatni s azután határozni, amint azt lapunk tegnapi számában is jeleztük.

* **Elveszett gyermek.** *Friedman* Jenőné Teleki u. 12 sz. a. lakásáról tegnap reggel 7 óra tájt eltűnt nevezettnek 2 éves *Tibor* nevű fia. Az eltűnt gyermek fekete szemű és gesztenyeszín hajú. Ruházata kis ing, fehér hálókabát, lila ruha, sárga topán és világoskék harisnya. A gyermekéért aggódó anyja az uton kéri a nagyközönséget, hogy a gyermek feltalálása esetén neki hirt adni sziveskedjenek.

* **A tranzverzális műút.** A tranzverzális műút, mint ismeretes, Dunántulról, Tolnavármegyéből indul ki. Kiindulási pontja Dunaföldvár, végsőpontja pedig Máramarosziget. A műút Biharvármegyét északnyugoti csucsán, Érmihályfalvánál érinti. Közigazgatási bejárása itt tegnap volt *Wallner* Ödön vármegyei tisztii főügyész és *Varró* Domokos főmérnök részvételel.

* **Eltemette a fal.** Mezőtelegd közelében az egyik pusztán *Csirla* nevű munkásra ráomlott a ház fala és maga alá temette. Mire a romok közül kiszabadították testét, halva volt. A vizsgálat megindult.

* **Elárverezett versenyistálló.** Mint a napokban megírtuk Töketerében gróf *Andrássy* verseny istállóját, mintegy 182 lóval árverés alá bocsájtották most ott az árverést befejezték, mely szerint 182 ló jutott új gazdához, s ezek közül legtöbbet *Odezalchy* Géza herczeg és gróf *Andrássy* Gyula gróf vásárolt meg.

* **Hordó utaztató.** *Rozencveig* Lipót rum és likör gyáros Torna utca 321 sz. a.

levő lakásán ma délelőtt megjelent *Szabó* Imre siteri lakos és egy 108 literes hordót akart vásárolni. Hoszu de eredménytelen alkudozás után *Szabó* eltávozott; azonban délben nagy halkal és szekérral visszatért, a kiszemelt hordót szekérre rakta és a lovak közé csapott. Az éppen ebédnél ülő tulajdonos azonban idejében észrevette a ravasz hordószállítót és utána eredvén elfogta. Így azután *Szabó* Imre a rendőrségre került, ahol folyamatba tették ellene a bűnügyi eljárást.

* **Az osztályorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki — nyere-ményynyel:

40.000 koronát nyert: 266.
30.000 koronát nyert: 74455.
25.000 koronát nyert: 13089.
10.000 koronát nyertek: 31565 107947.
5000 koronát nyertek 20829 22480 59993 78468 106058.
2000 koronát nyertek; 5917 7681 9890 15191 18413 35952 38887 41389 42584 42947 44915 46542 52486 60758 63089 63819 73968 78131 91212 95548 99254 103178.
1000 koronát nyertek: 127 482 1842 11681 14595 19898 20399 21105 24049 27780 29214 34988 38324 39746 42440 42474 43420 43591 45951 52919 53428 56924 56378 58209 58562 60821 60925 65490 68072 69535 79476 108971 109405.
500 koronát nyertek: 3110 3484 4508 5214 6764 7922 8589 12534 14809 16234 19714 20065 21833 27961 29893 30943 31010 31419 32406 33563 34083 34485 36656 39395 37319 47356 48360 50344 63092 55213 56215 58012 58264 60901 61182 62107 63994 64094 72688 76127 89200 93250 101055 101682 101791 103841 108007 108043.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Találtak** egy zsákforma tarisznyában egy teljes felszerelést képező, de minden képzéletet felülmúló módon piszkos és rongyos ruházatot. Találtak azonkívül egy pár női cipőt, valamint egy 260 koronáról kiállított váltót. Igazoltt tulajdonosaik átvethetik a rendőrségen.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor.* *Dóra-szappan 70 fillér,* készíti „**Kigyó-gyógyszertár** Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

x **Szép és biztos mellékkereset.** Tanítók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megéri vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok újból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőműveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket beküldik: „*Hirdetési iroda*» Budapest, *Váci-utca 20-b.* 1303.

Pannonia étterme és teli kert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR,** termelőktől beszerzett **kitünő BOROK;** továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

SZÍNHÁZ.

A színházi előadások kezdése. Tegnapi számunkban megjelent cikkre értesítjük olvasó közönségünket, hogy az éjjel került szerkesztőségünkbe amikor nem volt jelen senki s így a cikk tudunk nélkül került tegnapi számunkba. Az elmúlt évben már ily indítvány volt téve, azonban akkor is mint most, nem találunk benne semmi practikus ujitást, sőt

ellenkezőleg. Hihetőleg a színügyi bizottság sem fogja mozgalom indítványát elfogadhatónak tartani.

Bérletek. A színház igazgatósága ez uton értesíti a még bérelni óhajtókat, hogy még egy földszinti és két emeleti páholy szék bérelhető. Az érdeklődők forduljanak d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig Erdélyi Miklós titkárhoz a színház titkári szobájában.

A szintársulat itthon. Váradon a gárda a Somogyi gárdája. Tegnap érkezett meg a társulat Gyuláról, hányan gondolnak közülök a gyulai letűnt szép napokra és hányan gondolnak félelemmel az itteni szereplősökre. Vajon itt is oly kitartó szeretettel fogja a nagyközönség kísérni őket, mint ott? Vajon nem-e kell virágvasárnapján egy másik direktor szerződését megkezdni? De ezek csak másodrangú kérdések, most első a lakás. Lakás. Nagy szó ez így idény közepén lakás után nézni, mert vajmi kevesen vannak, kik az előre fenntartott lakásba most kényelmesen beköltözhetnek. Volt tegnap sürgős-forgás, kiragasztott czédulák nézegetése, ajtókilincsek egymáskézebe adogatása és a nagy lakáskeresgélés még ma is tart. Ja, a gárdának prózai dolgokkal is kell törődnie, nem csak a művészetnek hódolni, habár náluk ez is próza. Az uti fáradságokat még ki sem pihenték a papok és papnők, már hozzá kellett fogni a próbákhoz, melyek serényen folynak és tegnap is késő estig tartottak. Holnap este megnyílik a művészet csarnoka s „*Fatimica*» című operetében viszont láthatjuk régi ismerőseinket és az új tagokat is.

TANÜGY.

A községi iskolaszék ülése.

Az új tanévben tegnap tartotta a községi iskolaszék első ülését. Az ülésnek volt egy kis különlegessége is, amennyiben ok nélkül zárt üléssé alakult át. A vizsgáló bizottsági elnökök jelentését nem akarták nyilvánosság előtt tárgyalni. A tegnapi iskolaszéki ülés hozott egy határozatot egészségügyi, de nem tanügyi szempontból. Kimondotta a főorvos javaslatára, hogy a téli hónapokban a tanítás nem 8, hanem 9 órakor kezdődik az elemi iskolák I—IV osztályaiban. Pedig e kérdésben való végleges döntés előtt jó lett volna a tanítók véleményét is meghallgatni. Az ülés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Bordé Ferencz elnöklete alatt jelen voltak: Dr Adorján Armin, *Auspitz* Adolf, *Bozóky* Béla, *Bordé* Ferencz, dr *Altmann* Jakab, *Bitzó* János, dr *Konrád* Márk, dr *Thury* Kálmán, dr *Grósz* Menyhért, *Réz* Mihály, *Sipos* Orbán, *Winkler* Lajos, *Rechné* B. *Zsófia*, *Mártonffy* Zoltán, *Szabó* Sándor, *Hlatky* Endre, dr *Kecskeméthy* Lipót, dr *Hoványi* Géza, dr *Radó* Ignác és *Horváth* István iskolaszéki jegyző.

Az elnöki jelentésekből kitűnik, hogy a községi iskolákba 2161 fiu és 1655 leány iratkozott be. Ujvároson, miután az I-ső osztályba 92 növendék iratkozott be, s még ezután is iratkoznak, új osztály felállítása vált szükségessé. Az új osztályt a fiúiskola értekezleti termében helyezik el s vezetésével *Bezlanovics* Olga okl. tanítónőt bízzák meg. Az olasz-i fiúiskola V-ik osztálya tul népes, eddig 79 növendék iratkozott be. Ezek egy részét, a kik Ujváros felől laknak az *Ör-utcai* fiúiskola V-ik osztályába viszik át. Váralján felállítják a VI-ik osztályt, mert a jelentkezők száma 31. A VI-ik osztály vezetésével *Mártonffy* István okl. tanítót bízzák meg.

Elnök előterjeszti, hogy *Steiner* Benjamin polg. iskolai tanár ellen fegyelmi jelentést tett a közigazgatási bizottságnál, miután *Steiner* állásáról nem mondott le, de az elnök felszólítására helyét sem foglalta el, hanem a fővárosban tölt be rendszeres állást.

A főorvos javaslatát, mely szerint a tanítá-

sokat az elemi iskolákban ne 8, hanem 9 órákor kezdjék, elfogadták.

A csoport igazgatók jelentései az iskolák belételeiről számolnak be. A polgári fiiskolánál Steiner Benjámint helyettesítéssel a mint a polgári fiiskola jelentéséből kitűnik, ideiglenesen Molnár Béla kereskedelmi iskolai tanárt bízták meg.

A IV-ik párhuzamos osztály állandósításával a törvényhatóság egy tanári állás rendszeresítését is kimondta. Míg a rendszeresítés a miniszteriumtól visszajön, e tanszéket ideiglenesen Varga Gyula okl. polgári iskolai tanár tölti be.

Schröder Friderika nyugdíjaztatását tudomásul vette az iskolaszék. Állásának betöltését azonban arra az időre halasztja, a mikor a többi ujonnan rendszeresített állásokon is meghirdetik a pályázatokat.

A jelen tanévben a közs. elemi iskolákban már az új tanterv szellemében tanítanak.

A vizsgáló bizottságok elnökei által beterjesztett jelentés szerint a múlt évi vizsgák kitűnőek voltak. Öt osztályban némi kilógásolni valót találtak, ezzel zárt ülésben foglalkozott az iskolaszék.

Az iskolaszék a kisegítő tanítók ügyének rendezésére kiküldött bizottság javaslata alapján 12 állás rendszeresítése végett keresi meg a törvényhatóságot.

Apróbb ügyek elintézése után az iskolaszék ülése zárt üléssé alakult át. Pedig a községi iskolaszék ülései a miniszteri utasítás alapján mindenkor nyilvánosak.

A 9 órákor kezdődő tanítás és a zárt üléssel lapunk Ujdonság rovatában foglalkozunk.

TÁVIRATOK.

A válság.

Az eredménytelenség jegyében.

Iterum de lana caprina. Még mindig nem történt semmi. Így ment ez tegnapelőttől tegnapra, tegnaptól mára s ugyálszik így halad máról holnapra is, holnaputánra is még jó ideig. Van kibontakozás, nincs kibontakozás, meglesz a megoldás, késik a megoldás, — halálos unalomig hónapok óta ilyen a nóta. De hát ez a kiéhezletés politikája. A nemzet azért nem csügged. Provokáló ágenseknek sem ül föl és méltóságos nyugalmát el nem veszti. *Wir können warten.* És akinek ideje van, annak élete is van. Kitartás, türelem. Megvirrad még valaha, nem lesz mindig éjszaka — a magyarnak.

Fejérváry audienciája.

A bukott miniszterelnök kihallgatásának budapesti ellenzéki körökben már eleve nem tulajdonítottak valami nagy jelentőséget.

Ugy látszik igazuk is volt, mert Fejérváry audienciája a bántó homályba semmi világosságot sem hozott. Ámbár a kihallgatás részletei sem ismeretesek még lényegükben. Mint tegnap, ma is hosszú volt az audiencia. Fejérváryt pontban délután 1 órákor fogadta a király és csak fél négykor hagyta el a Hofburgot. Döntés ezen a második kihallgatáson sem történt. Hanem igenis, most Csáky Albin gróf, a főrendiház elnöke, az egyházpolitika kultuszminisztere fog Ő felsége elé járulni.

Gautsch és Goluchowski.

Ma általános audiencia napja volt, mint tudva van. Az általános audiencia

előtt azonban már külön kihallgatáson fogadta a király Gautsch báró osztrák miniszterelnököt. Gauschnak tehát már Fejérváry előtt alkalma nyílt, hogy a királynál megtegye észrevételeit a magyar válságról.

Amikor Fejérváry audienciára ment, ugyanakkor jött a király elé Goluchowski is. A két osztrák államférfi tehát még akkor is majorizálta volna Fejérváryt, ha valamely rokonszenvvel viseltetnek a nemzeti követelmények iránt. Híre járt, hogy az audiencia után mindhárom államférfi közös tanácskozásra gyűl össze. Tény másrészt, hogy Fejérváry az előző verzióktól eltérőleg, nem holnap délelőtt érkezik haza, hanem már a nap folyamán Budapestre utazott.

Kiengesztelés.

Bécsi jelentések szerint a császárváros konzervatív köreiből elterjedt hírek azt mondják, hogy a mai audiencia főként a teendőgazdasági engedményekkel, valamint a szombati szerencsétlen fogadtatás nyomában támadt elkeseredés enyhítésével foglalkozott s módot kívánt rá találni.

A harmadik pont.

Fejérváry az audiencia után, mint a Bud. Tud. értesül, a multkori királyi deklaráció harmadik pontját igyekezett a sajtó munkásai előtt mentesíteni, szépitgetni. Azt mondta, hogy neki meggyőződése, hogy az uralkodónak sohasem volt szándékában a törvényhozás jogkörét gátolni. A sérelmesnek vélt pont csupán arra az esetre kíván direktívát szabni, ha esetleg a közös ügyek eddig szokásban, gyakorlatban levő intézési módjától eltérés czélozlatnék. De semmi esetre sem kívánja ez a nehézményezett pont a gazdasági helyzetet érinteni. Mert annak szabályozása ezután is a két állam elba. határozásától függ. *Mindaddig változatlan marad, amíg mindkét állam más-ként nem állapodik meg.*

Német befolyás.

A N. Fr. Pr. Polónyi nyilatkozata nyomán a berlini kormány káros behatását látja a király legutóbbi sajtóságas állásfoglalásában a koalícióval szemben. A berlini kormány még a kereskedelmi szerződések tekintetében is ellenszenvvel figyel a magyar törekvéseket.

Nem lesz választás.

A lelépő kormány német félhivatalosa azt írja, hogy higgadt meglontolás után még csak nem is gondolhat senki a Ház fölőszlatására. Nevezett forrás úgy értesül, hogy újabb meghívások várhatók.

Hivatalnok-miniszterium.

Politikai körökben erősen tartja magát a kombináció, hogy most hivatalnok-miniszterium fog következni. A szürke kabinet majd a pénzhányt régebbi terv szerint pénztári utalványokkal fődözné, az ujonczhiányt pedig némileg a hangzatos ígérek nyomában esetleg önként belépő hadkötelesekkel pótolná.

Bánffy és Andrassy.

Mialatt a homloktérben a bécsi események s kivált a mai audiencia állanak. Bánffy is ugyancsak bécsi ujságnak, a Zeitznak nyilatkozik. Kijelenti, hogy a 67-es alapot semmiesetre sem fogja elhagyni. Sőt véleménye szerint — Andrassy éppen úgy tart a függetlenségi párt tulságos számbeli megerősödésétől, mint ő. Akik a szabadelvűpártból most kilépnek, Bánffy kijelentése szerint, nem fognak a függetlenségi párt-hoz csatlakozni.

A koalíció mellett.

Székesfejérvár mai közgyűlésén a bécsi fogadtatás részleteivel s a deklarációval foglalkozott és mindkét irányban elítélő határozatot hozott.

Zichy Gyula gróf.

Az általános audiencián részt vett Zichy Gyula gróf szolgálattelvő pápai kamarás is, akinek kihallgatása a legképtelenebb kombinációkra inspirálta előzőleg a liberális sajtót, fivére Zichy János gróf rovására.

A véres tüntetés után.

Budapest, szept. 28. (Saját tud. táv.) Az ifjusági mozgalmak élénken hullámanak tovább. A bátor ifjusághoz csatlakoztak az állatorvosi főiskola hallgatói is. Hétfőn valamennyien testületileg vesznek részt a fátylászmenetben. Az egyetemi ifjak kiáltványt bocsátottak ki a munkásokhoz, ugyszinten az ujjászervezettek is. Éles kifakadásokkal illetik a nemzetközietek.

A törökszentmiklósi mandátum.

Budapest, szept. 27. (Saját tud. táv.) Somogyi Aladár törökszentmiklósi mandátumát azon az alapon, hogy nincs választói joga, megpeticziónták. Ügyvédje, noha már egyszer ez okból megsemmisítették a mandátumot az idén, azt állítja, hogy a képviselő a főváros IX. kerületében, Beszterczebányán és Liptószentmiklóson föl van véve a választók lajstromába. A kuria most elrendelte a vizsgálatot.

Baneth Bonyhádon?

Budapest, szept. 28. (Saját tud. távirata.) Weber János bonyhádi országgyűlési képviselő följelentése folytán Baneth Sándort Bonyhádon nyomozzák.

A marokkói zavarok.

Tanger, szeptember 28. A szultán julius havában hosszú átiratot intézett az egyes törzsekhez, amelyben felhívja figyelmüket arra a gondoskodásra, amelyre irántuk viseltetik és hangsulyozza, hogy az algirok harcrot akarnak vele kezdeni. Sürősen felhívja őket tehát, hogy fizessenek adót, küldjehsk Fezbe megbizottakat és támogassák őt.

A norvég válság.

Krisztiania, szeptember 28. A storting tiz tagja indítványt nyújtott be, mely odairányul, hogy november közepe előtt alakuló ülést hívjanak össze, a melyben Norvégia jövő államformáját állapítják meg és ha ezt az indítványt elutasítanak, úgy Norvégia jövő állam-

formájának kérdését az 1906. évi választásokig függőben tartják.

Japan öröme.

Tokió, szeptember 28. Az Angolországgal kötött új szerződés nagy örömet okozott. A nyilvános és nagyobb magánépületeket kivilágították.

REGÉNYCSARNOK.

A titkos levél.

Irta: A. C. D.

Holmes barátomhoz egy alkalommal a külügyminisztérium egy hivatalnok kopogott be. Valami fontos dologban jött: egy levél vett el a minisztériumban.

Mindent elmondok önnek, Holmes ur. Megbizom az ön és tisztelt kollégája, Watson dr. becsületében. Egyébként a hazafiúi érzelmekre is hivatkozom, mert nagy szerencsétlenség lenne az országra, ha ebből valami kislúne.

— Megbizhat bennünk.

— A levél tehát egy külföldi nagyhatalmasságtól származik, a mely megharagudott minapi gyarmat-politikánk miatt. Az egész dolgot nagyon is elhamarkodva és teljesen a saját felelősségére csinálta az illető uralkodó. Kérdőkördéseink bebizonyították, hogy még a miniszterei sem tudtak a dologról. A levél oly szerencsétlen irányu és néhány mondata olyananyira kihívó természetű, hogy közzététele igen veszedelmes érzelmeket keltene itt a hazában. Annyira látítók azok a részletek, hogy egészen nyugodtan állíthatom: a levél publikálását követő héten multhatatlanul kitörne a háboru.

Holmes papírszeletre egy nevet jegyzett föl és átadta a miniszterelnöknek.

— Helyes. Csakugyan ő volt... És ez a levél elveszett, a mi azt jelenti hogy milliókat kell költenünk és százazrek életét feláldoznunk...

— Értessítették a levél íróját?

— Értessítettük. Titkos jegyű táviratot küldtem...

— Talán maga a levél írója akarja nyilvánosságra hozni a dolgot?

— Nem, uram. Komoly okunk van azt hinni, hogy már megbánta elhamarkodását... Nagyobb csapás lenne az ő országára, mint a miénk; ha a dolog kislúne.

— Ha így áll a dolog, akkor kinek állhatott érdekében, hogy nyilvánosságra kerüljön a dolog? Kinek lehetett szándékában a levelet eltulajdonítani és publikálni?

— Ej, Holmes uram, ön most a magasabb nemzetközi politika régióiba vonszol engemet. De, ha figyelembe veszi az európai helyzetet, mihamar rájöhét a motívumra... Egész Európa mostanság harcra kész tábor. Két szövetség áll szemben egymással, tegyveres erejére támaszkodva. Nagy-Británia tartja fenn az egyensúlyt. Mármost, ha Nagy-Britanniát valamelyik szövetséggel háboruba keverik, a másik szövetség kerekedik felül, akár részt vesz maga a háboruban, akár nem... Ért engem?

— Egészen világosan. A levél írója ellenségeinek áll érdekében nyilvánosságra hozni a levelet, hogy összeveszítse ezt az országot a miénkkel.

— Ugy van, uram.

— És hová küldhetnék ezt az okmányt, ha ellenség kezébe került?

— Európának bármely nagy kancellárjához. Már bizonyosan utban is van és teljes gőzzel halad célja felé.

Hope Trelawney lehorgasztotta fejét és nyögött egyet. A miniszterelnök atyai jószággal tette kezét a fiatal ember vállára.

— Édes fiam, ez az ön szerencsétlensége! Senki sem vádolhatja érte. Ön semmiféle óvatosságot el nem mulasztott... Nos, Holmes

uram, ön most már mindent tud. Mit ajánl, mihez fogjunk?

Holmes busan rázta fejét:

— Ön azt hiszi, uram, hogy a háboru mindenetre elbetűlhetetlen, ha nyilvánosságra kerül a levél?

— Nézetem szerint elkerülhetetlen.

— Akkor, uram, készüljenek a háborura.

— Holmes ur, ez kegyetlen kijelentés.

— Csak vegyék tekintetbe, uraim, a történeteket, Annyi bizonyos, hogy a levelet éjjel tizenegy óra és harnincz után nem lophatták el...

Mert, ha jól értettem ez időtől kezdve Hope ur és a kegyelmes asszony a szobában időztek egészen addig az időig, a mikor felfedezték a lopást... Tehát, a levelet a korábbi órákban tulajdonította el az illető és mindenetre iparkodott zsákmányát biztos helyre vinni, ha azt a fontos iratot estefelé vitték el, hol járhat az már azóta? Senki szem fogja azt magánál tartogatni.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Fogyasztási szövetkezetek kongresszusa. Ismeretes, hogy »Hangya« központ kötelékébe tartozó fogyasztási szövetkezetek országos összefüvetelt tartanak. A kongresszus napját eredetileg október 5-ikére tervezték, most azonban október 16-ikára halasztották. Ami igen praktikus intézkedés volt, miután így összeesik a katolikus nagygyűléssel s az ennek kebelében lefolyó keresztény szövetkezeti értekezlettől csak egy nap választja el. A kongresszus tárgysorozatában észrevehető az intézőknek az az igyekezete, hogy a vidéki szövetkezetek vezetői számára a szokásos évi összefüveteleket szociál-gazdasági és társadalmi előadások beiktatása által iparkodnak tanulságossá tenni. A nagygyűlés programja a következő: 1. Károlyi Sándor gróf: elnöki megnyitó. 2. Bernát István dr: Új földtehermentesítés. 3. Balogh Elemér: Egyenlő teherviselés. 4. Meskó Pál: Földhasznóbérlő szövetkezetek. 5. Szilassy Zoltán: Értékesítő szövetkezetek. 6. Németh Gábor plebános: Egy falusi szövetkezet vezetése és eredménye. A kongresszus délelőtt 10 órakor kezdődik a Köztelek közgyűlési termében, délután egy órakor társasbéd lesz. Fél négy órakor folytatják a kongresszust a következő tárgysorozattal: 1. A svájci ellenőrzési rendszer gyakorlati ismertetése. 2. Az áruszállítás körül észlelt bajok megvitátása.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 28.

Buza okt. — — — —	15.94
Rozs okt.-re — — — —	12.64
Tengeri április 1906. — — — —	16.16
Zab ápr.-ra — — — —	12.12
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, szept. 28.

Osztrák hitelrészvény — — —	669.25
Magyar hitelrészvény — — —	782.75
Leszámitoló bank — — —	474.—
Rimamurányi — — —	588.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — —	675.—
Közuti vasut — — —	572.—
Városi villamos vasut — — —	314.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 szept. 28-án.

Magyar aranyjáradék 4% — — —	115.76
Magyar koronajáradék 4—0% — — —	96.20
Magyar koronajáradék 3½% — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — —	95.40

Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön — — —	221.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — —	166.—
Osztrák járadék papirban — — —	100.30
Osztrák járadék ezüstben — — —	101.20
Osztrák járadék aranyban — — —	119.50
Osztrák korona járadék — — —	100.55
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	162.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.45
Magyar hitelbank részvény — — —	784.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — —	6.77—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — —	67.425
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.10
Német birodalmi márka — — —	117.40
London vista — — —	239.85
Páris vista — — —	95.35
20 márkás arany — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VU CSKICS GYULA.

Kész női és leányka ruhanemű áruház.

A tisztelt szülők figyelmét bátrak vagyunk felhívni, hogy itt még nem létező **kész női és leányka gyermekruha** üzletet nyitottunk, **Zöldfa-utcán, a (Zöldfa-étterem mellett.)**

Az őszi és téli idényre a legizlésebb leányka ruhák, női szövet és **selyem blusok**, pongyolák, a legújabb divat szerinti szövet aljak, cloth, batiszt, és **selyem juponok**, női és leányka reform kötényekbeni raktárunkat, a mely a maga nemében egyedül áll, becses látogatásukkal megtisztelni sziveskedjenek.

Gyászruhákat tartunk állandóan raktáron.

Mérték utáni rendeléseket elfogadunk vidéki rendeléseket azonnal szállítunk.

Kiváló tisztelettel

Wéber Testvérek
Nagyvárad,
Bémer tér.

Egy főtisztelendő lelkész levele

Radowesitz, Csehország u. p. Bilin.

Ismétellen jó eredménnyel használtam az Ön Wilhelm-féle antiarthritikus anti-reumatikus vértisztító teáját beteges állapotomban, mint: a máj, lép, szív és gyomor elzsírosodásaival, reumatikus hátgerinez-bántalmaknál, gyenge emésztésnél, vértoluláznál, agynyomásnál, stb. úgy, hogy ezáltal megtakarítottam magamnak egy fürdői vagy hidegvizgyógyintézetit kurát, a mihez különben sajnos nincsenek is meg az anyagi eszközök, hivatásomból kifolyólag pedig hiányzik a szükséges idő.

Biztosítom arról, hogy a magam részéről csak kellemes kötelességemmé teszem, hogy ezt a kitűnő Wilhelm-féle antiarthritikus anti-reumatikus vértisztító teát minden ilyen bajban szenvedőnek legmelegebben ajánljam, és a hol csak tehetem, föl fogom dicserni, hogy így Önnek kitűnő találmányáért valamiképpen kimutassam hálámat és hogy a szenvedő emberiséget, a hogyan az Ön oly pompásan gyógyító készítménye meg is érdemli, figyelmessé tegyem erre a gyógyszerre.

Kitűnő tisztelettel

Vinzenz John P., lelkész.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriakban.

Uj üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy helyben a

Fő-utcán

ujjonnan épült Stern-palotában, a Széchenyi-szállodával szemben egy

fűszer-, csemege- üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom hézagot pótló intézmény, amennyiben főelvem a legkisebb bevásárlásnál is a nagybani árakat alkalmazni a legfinomabb elsőrendű áruk és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Bla ha Istvánné.

Helybelyi megrendelések azonnal házhoz küldetnek, vidékiek díjtalan csomagolással asuthoz szállítva.

Uj sirkeritési osztály!

Grünwald Jenő

épület- és műlakatos

Nagyvárad, Uri-utca 39. (Saját ház.)

Telefon szám 434.

Vízvezetékek és csatornázások.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, miszerint 12 év óta fennálló elsőrendű épület- és műlakatosműhelyemben egy külön osztályt létesítettem

Kizárólag sirkeritések

készítésére, melyben eredeti minták, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelűekig készítenék, továbbá vagy 2000-féle mintarajz áll a n. é. közönség rendelkezésére, melyből tetszés szerint választhat.

Az árak tekintetében pedig a legolcsóbbak vagyok.

Költségvetéseket ingyen készítek.

A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, kérem ez új vállalatomban is szíves pártfogását, vagyok

1185.

kiváló tisztelettel

Grünwald Jenő,
épület- és műlakatos.

Uj rendszerű asztalok, takarékpénztárak.

Mindenemű lakatos munkák és javítások

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban 4 utcai szoba s a hozzá tartozó mellékhelyiségekből álló emeleti lakás 1905. november 1-re kiadó.

Értekezhetni a »Polgári takarékpénztáránál» Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett.
ivlámpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→→ villamosvilágítási ←←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A

„Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogkölcsonöket

nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskére és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után 5°-os kamatot fizet

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előlegel ad. Az igazgatóság.

HIRDETMÉNY.

A »Biharmegyei takarékpénztár« 1905. január hó 18-án tartott rendes közgyűlésének határoza értelmében a takarékpénztár jelenleg forgalomban levő 200 korona névértékű részvényei bevonatnak és mai naptól kezdve

600 kor. névértékű részvényekre

kicsérlettetnek; és pedig: minden 3 régi részvény, illetőleg 2 régi részvény és 1 új részvényre vonatkozó teljesen befizetett ideiglenes elismervény, végül 6 átvételi jog gyakorlatát tanúsító igazolvány ellenében 1 drb. új 600 korona névértékű részvény adatik ki. Nagyvárad 1905. június hó 5-én.

Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.